

Ефремова Фекла Дмитриевна
Учитель начальных классов
МБОУ Сулгачинская СОШ
Сулгаччы/Амгинский улус
Сценарий “Букубаар, баһыыба!”

Сценарий «Букубаар, баһыыба!»

Бытыллар кылаас: 1

Сыала – сорууга:

- Дорбооннору, буукубалары хатылааһын, билиилэрин ханатыы, эбии билэргэ туһаайыы;
- Бэйэ –бэйэлэригэр көмөлөсүһэргэ үөрэтии, саха өс хоһооннорун сөпкө өйдүүлэрин ситиһии;
- Оҕо тылын саппааһын байытыы, тылын- өһүн, толкуйдуур дьобурун сайыннарыы.

Туттуллар тэриллэр: кинигэ туһунан өс хоһооннор «Кинигэ киһи доҕоро», “Ким кинигэ аргыстаах- ол билиилээх”, “ Кинигэ киһи үтүө сүбэһитэ» , аабыыга карточкалар, буукубалар, буукуба бэргэһэлэр, компьютер, проектор.

Бэлэмнэнии үлэтэ:

- Оҕолор буукубалар тустарынан чабырҕабы, хоһооннору үөрэтэллэр;
- Эбэрдэ ырыаны бэлэмнээһин.
- Кылааһы киэргэтии.

Хаамыыта:

-Үтүө күнүнэн күндү оҕолор уонна төрөппүттэр! Соторутаабыта эрэ бу кырачаан оҕолорбут «Билии дойдутун» аанын арыян «үөрэнээччи» аатын сүкпүттэрэ. Номнуо күн –дьыл ааһа охсон, көрүң эрэ оҕолор улааппыттарын! Билии дойдутугар маннайгы улахан хардыыбытын хардыылаан, букубаарбытын кытта быраһаайдахар кэрэ- бэлиэ күммүт үүннэ. А- тан Б- тан саҕалаан буукубалыын билсиптэн, букубаары үөрэтэн бүтэрэн, атын кыра кинигэлэри ааҕар кыахтанныгыт, ону таһынан улаатан, кыракый да буоллар «Билии» диэн сүгэһэрдэнэн дьиннээх үөрэнээччи буоллугут. (Бу кэмгэ слайд көстө турар).

- Хас биирдии киһи маннайгы ааҕар кинигэтинэн Букубаар буолар. Эһиги ийэлэргит, аҕаларгыт, эбээлэргит, эһээлэргит, бары Букубаарынан ааҕа үөрэммиттэрэ.
- Оҕолор, эһигини маннайгы ситиһиигитинэн, кыайыгытынан эбэрдэлибин!

Буукубаларынан хоһооннору ааҕаллар.

Айыллаана -

Мин А диэни билэбин:

Үөһээ өтгө уһуктаах,

Алын өтгө атахтаах,

Ортотунан туорайдаах.

Настя -

Мин Ж диэни билэбин:

Дып-дыгынаас саналаах
Хомурдуоска маарыннаах,
Аахтааха да атаба
Алта буола туруоҕа.

Диана -

Мин О диэни билэбин:

Обуруо курдук төкүнүк,
Обурсу курдук бөкүнүк,
Уобуруччу курдук төгүрүк.

Эрчим -

Мин Т диэни билэбин:

Суос-созотох атабын
Тоһоҕолуу тирэммит,
Моҕотойдуур ураҕаһын
Туора сүгэн кэбиспит.

Дайана - Мин Х диэни билэбин:

Харандааска харандааһы
Хардарыта туппуттар,
Хам баайталаан кээспиттэр,
Х диэн буоллун диэбиттэр.

- Чэйин эрэ озолоор, дьоммутугар ситиһиибитин көрдөрө таарыһа оонньооххайын.

Бастакы тохтобул “Дорҕооннор”

1. Саха тылыгар хас аһаҕас дорҕоон баарый?(8)
2. Аһаҕас дорҕоон хас араастаабый? Ханныктарый? (кылгас а.д, уһун а.д, дифтонг)
3. Хас дифтонг баарый? Ханныктарый? (4 - ыа, уо, иэ,үө)
4. Саха алпабытыгар барыта хас буукуба баарый? (40)
5. Бу ханнык дорҕоонноруй?(хоһуласпыт б.д.)
6. Бу ханнык дорҕоонуй? (ньиргиэрдээх б.д.)

- Маладьыастар!

Оонньоу “Сабыылаах да харахпынан билэбин!”

(хордуон буукубалар, шарфик)

-Кыратык сынньанан ылыахха. Оҕолор ахсаан чабырҕабын ааҕан иһитиннэриэхтэрэ.

Чабырҕах-

Биир биилкэ
Икки иннэ
Үс үтүлүк

Түөрт түөрэй
Биэс биэ
Алта ат
Сэттэ сэлээппэ
Аҕыс атах
Тоҕус торбос
Уон уол.

Оҕолор миэстэлэригэр олороллор.

Иккис тохтобул “Таабырыннар”

1. Саҥа дыиэни мин бүгүн
Сүгэн кэллим кылааспар.
Олороллор ол дыиэҕэ, тэтэрээт, уруучука, кинигэ.
(үөрэнээччи суумката).
2. Арийан истэх аайы
Абылыыр кэрэ дыиктилээхпин
Өй санаа дыбарыаһабын
Өннөөх суумка дыиэлээхпин
Хайа ким билэрий?
Хайалара эбиппиний? (кинигэ)
3. Оллур- боллур оҕолор,
Олоро түстүлэр эрэ,
Кэпсээбитинэн бараллар үһү. (Буукубалар)
4. Суруллубуту сотор,
Киртийбити ыраастыыр баар үһү.(Сотор (резинка))
5. Үөрөҕүм суох да буоллар,
Үйэм тухары суруйабын диир баар үһү.(уруучука)
6. Хара Уйбаан мас ырбаахылаах
Ханна муннун таарыйар да
Бэлиэни онорор баар үһү. (Харандаас)

Үһүс тохтобул “Ааҕы дойдута”

(учуутал эрдэттэн бэлэмнээбит нүөмүрдээх кэмбиэрдэри түнэтэр. Кэмбиэргэ кылгас тиэкистэр бэриллбиттэр, ону оҕолор ааҕан иһитиннэрэллэр).

Хас этии баарый?

Оонньуу: Буукубалары бэрээдэктээн тыл таһаарыы.

(Буукубалаах кэмбиэр)

- Маладыастар!

У: Эһиги аны букубаар оннугар , кини балтын Саха тылынан уонна быраатын
Литература ааҕытынан үөрэниэххит.

Саха тыла эһигини төрүт тылбытынан сахалыы сөпкө суруйарга үөрэтиэҕэ, онтон
Литература ааҕыта үгүс элбэх хоһооннору, кэпсээннэри, остуоруйалары биллэриэҕэ.
Биһиги сатаан ааҕар буоллубут, кылааспыт иһигэр бэйэбит кыра библиотечкабытын
арыйабыт. Бу кинигэлэри кылааска, дыиэҕэ уларса сылдьан ааҕыахха сөп. Кинигэни
сөпкө туттуу быраабылата, памятка ыйанан турар, балары туһанабыт. Бу биһиги
ааҕыбыт муннуга буолар.

Кинигэлэри таһынан эһиги оскуола библиотекатыттан оҕолорго аналлаах сурунааллары,
хаһыаттары уларсан ааҕыаххытын сөп.

Ырыа ыллыылар

“Букубаар, быраһаай!” хоһоону ааҕаллар.

Дорҕоонтон буукуба таһааран,

Буукубаттан тыл онорон,

Аахтыбыт биһиги суругу,

Бүтэрдибит букубаары.

Эн биһиэхэ биэрдин билиини,

Эн биһиэхэ үүннэрдин кынааты,

Аны биһиги ааһахпыт

Атын араас кинигэни,

Букубаарбыт барахсан, быраһаай!

Баһыыба бары үчүгэйгэр!

Үчүгэй кэпсээннэр, сэһэннэр,

Үчүгэй хоһооннор, ойуугар!

Төрөппүт эбэрдэтэ уонна кэс тыла (бэлэх, ааҕар кинигэ туттараллар).